

Кахнич Василь Ярославович,
завідувач сектору досліджень у сфері
інформаційних технологій
Тернопільського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА РОЗВИТОК СУДОВОЇ ФОТОТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Останнім часом під час досудового розслідування в кримінальних провадженнях усе частіше виникає потреба призначення судової фототехнічної експертизи. Практична діяльність підрозділів Експертної служби МВС України свідчить про необхідність систематизації та узагальнення відомостей щодо призначення та проведення зазначених досліджень. Розвиток систем зйомки фото-, та відеоінформації про навколишнє середовище, досягнення у сфері обробки, фіксації та передачі цієї інформації засобами цифрових технологій обумовило широке їх застосування в різних галузях суспільного життя: системах спостереження та охорони, контролю за технологічними процесами, дорожнім рухом тощо. Досить часто отримана цими засобами фото-, та відеоінформація потрапляє у сферу адміністративного, цивільного чи кримінального судочинства. Для встановлення доказової інформації призначається експертиза фото-, чи відеозображень. У той же час проведення досліджень цифрових зображень та засобів їх виготовлення має низку особливостей, що пов'язані з технологією процесів цифрової фіксації зображень.

У сферу фототехнічної експертизи під час ведення кримінального, адміністративного і цивільного судочинства використовуються тільки такі технології, які науково обґрунтовані, апробовані практикою і не створюють перешкод в ефективному вирішенні запитань. Саме з їх допомогою досягається основна мета судового процесу.

Судова фототехнічна експертиза створювалась і розвивається як підвид криміналістичної експертизи, базуючись на досягненнях криміналістичної техніки та фотографії. Предмет фототехнічної експертизи складається з фактичних даних, що стосуються провадження і пов'язані з зафіксованою в кіно та фотознімках інформацією, технікою та технологією їх виготовлення [1, с. 7].

Загалом, об'єктами дослідження фототехнічної експертизи є фотознімки, технічні засоби та фотоматеріали, які застосовувались для їх виготовлення [1, с. 13]. Фотознімок (чи відеозображення), що підлягає експертному дослідженню, відображає фактичні обставини, істотні для провадження, які необхідно перевірити експертним дослідженням. Походження фотознімку, що залучений до провадження в якості речового

доказу, може бути різним. Він може бути вилученим при обшуку в осіб, причетних до правопорушення, може бути отриманим при документуванні правопорушень в результаті проведення оперативно-розшукових заходів чи огляду місця події. Фотознімок є своєрідним джерелом інформації на довільному технічному носієві, який може бути використана для встановлення фактичних обставин провадження. Тому встановлення достовірності зафіксованої на фотознімку інформації та залучення його до провадження є важливою і принциповою дією.

Провівши аналіз спеціальних знань в галузі фототехнічної експертизи, об'єктів та завдань можна виділити наступне:

- суттєво змінилась технологія (фізична сутність) процесу фіксації зображень, які як об'єкти дослідження поступають на експертизу;

- виникли нові поняття – цифрове зображення та електронні документи, які вже фактично знаходяться в суспільному обігу;

- змінились технічні та частково організаційно-правові властивості фотодокументів, що обумовлено об'єктивними результатами розвитку цифрових технологій та науково-технічного прогресу;

- розширився перелік сфер цифрового фотодокументування (охорони, контролю дорожнього руху, роботи фінансових терміналів тощо), особливості яких потребують додаткового розвитку судово-експертних галузей знань;

- змінились технічні можливості та асортимент засобів створення цифрових фотодокументів (фотоапарати, відеореєстратори, копії, сканери та ін.);

- спеціальні знання в галузі фототехнічної експертизи розширені як базовими знаннями з комп'ютерної техніки та цифрового аналізу графічних файлів, так і специфічними знаннями про закономірності формування електронного та цифрового образу зображення на відповідних носіях, їх трансформації, передавання та відтворення;

- розширення фототехнічної експертної галузі знань призвело до збільшення областей, що межують і пересікаються з іншими видами експертиз, наприклад, технічною експертизою документів, технічною експертизою відео-, звукозапису, автотехнічною експертизою, комп'ютерно-технічною експертизою.

Виходячи із практичного досвіду написання фототехнічних експертиз, актуальними на теперішній час завданнями даного виду дослідження є:

- встановлення державного реєстраційного номерного знака транспортного засобу, що зафіксований на фотознімках (цифрових, аналогових) та у відеозаписах (кадрах відеозаписів);

- встановлення марки, моделі транспортного засобу, що зафіксований на фотознімках (цифрових, аналогових) та у відеозаписах (кадрах відеозаписів);

- встановлення часу, який подолав (від точки «А» до точки «Б») транспортний засіб на відеозаписах (кадрах відеозаписів);

- визначення швидкості руху транспортного засобу за матеріалами відеозаписів;
- встановлення пристрою, з використанням якого було створено цифровий фотознімок;
- порівняння між собою зображених об'єктів (будь-яких об'єктів);
- визначення зросту зафіксованих осіб на цифрових та аналогових фотознімках, а також у відеозаписах;
- визначення розмірів та розташування зафіксованих об'єктів;
- встановлення ознак монтажу на цифрових та аналогових фотознімках;
- покращення якості зображення в цілому та конкретно зафіксованих об'єктів на фотознімках (цифрових) та у відеозаписах (кадрах відеозаписів).

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно підкреслити, що сучасний стан судової фототехнічної експертизи піддався якісним змінам у зв'язку з появою цілого ряду цифрових об'єктів, отриманих з використанням цифрових фототехнологій. На основі цього робота щодо подальшого вдосконалення судової фототехнічної експертизи видається актуальною і важливою.

Список використаних джерел

1. Тимко Є. М. Розробка методики досліджень цифрових зображень та засобів їх виготовлення / Є. М. Тимко // Звіт про науково-дослідну роботу. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз (КНДІСЕ). – 2013. - С. 7, 13.

Кірін Роман Станіславович,
судовий експерт Дніпропетровського
науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру МВС
України, доктор юридичних наук,
доцент

ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПЕРТНОЮ СЛУЖБОЮ МВС: КРИТЕРІЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

Правові основи судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя України експертизою визначені Законом України «Про судову експертизу» (далі – закон по СЕ) [1], в якому власне і розкривається поняття «судова експертиза». Аналіз останнього дозволяє виділити його специфічні ознаки, а саме:

- 1) судова експертиза – це дослідження;
- 2) основа дослідження – спеціальні знання;
- 3) галузі спеціальних знань – наука, техніка, мистецтва, ремесла тощо;